

Asia: VN/477/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta sekä vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

2. olisiko mielestänne kohdassa 5.1 esitetty vaihtoehtoinen malli, jossa kuraattori olisi sosiaalityöntekijä tai sosionomi parempi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuraattoripalvelua määrittää oppilas- ja opiskeluhuoltolaki sekä sosiaalihuollon lainsäädäntö. Kuraattorilla tulisi olla sosionomin koulutus, jotta kuraattori voi osaamisen puolesta vastata työssä vaadittaviin tarpeisiin. Sosionomin koulutus ja osaaminen ei ole ristiriidassa sen kanssa että kuraattorin työ on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä työtä. Kuraattorit toimivat osana moniammatillista työryhmää. Sosiaalihuollon laillistettuna ammattihenkilönä sosionomi voi osaamisellaan edesauttaa myös perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia matalalla kynnyksellä ja etenkin hänellä on mahdollisuus tehdä havaintoja sosiaalihuollon palveluntarpeesta jo riittävän aikaisessa vaiheessa.

Kelpoisuusehdoissa on hyvä huomioida se, että sosiaalityöntekijöiden saatavuuden ja riittävyyden osalta on haasteita eri alueilla.

Erikseen nimettävä vastaava kuraattori sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun ammattihenkilön kelpoisuudella on haastava ja asettaa asiakkaan ilman tarkennuksia eriarvoiseen asemaan riippuen järjestäjäorganisaation koosta. Mikäli vastaava kuraattori on tarpeen laissa säilyttää, niin tulisi samanaikaisesti määrittää montako oppilasta tai opiskelijaan voi olla vastaavan kuraattorin vastuulla. Lisäksi vastaavan kuraattorin poikkeavan tehtävän sisältö tulisi kirjata selkeämmin. Huomioin

arvoisena pidettävä, että mikäli kuraattoripalvelut ovat jatkossa hyvinvointialueen vastuulla, niin sosiaalityön erityisosaamista on samasta organisaatiosta helposti saatavilla ja täten vastaavan kuraattorin tehtävä voi jäädä ohueksi ja osin päällekkäiseksi.

Mitoitus antaa suuntaviivat resurssin tarpeesta, mutta mitoitus ei takaa sitä, että oppilaat ja opiskelijat saavat riittävän tuen, koska eri oppilaitoksissa ja alueilla on erilaisia palveluntarpeita. Oppilas- ja opiskeluhuollon palveluja tulisi voida resurssoida ja kohdentaa joustavasti kouluasteiden ja oppilaitosten välillä ja ehdottoman tiukkoja (ja tiukkaan valvottuja) mitoituksia tulisi välttää.

Mitoitus ei itsessään tuo helpotusta palveluihin, koska ammattihenkilöiden, erityisesti psykologien, saatavuudessa on tällä hetkellä suuria haasteita koulutuspaikkakuntien ulkopuolella.

Oppilasmääräkohtaisten mitoitusten lisäksi työhön vaikuttaa olennaisesti se, kuinka monessa koulussa/oppilaitoksessa työ tehdään viikon tai kuukauden aikana. Pienten koulujen ja pitkien välimatkojen alueella oppilas- ja opiskeluhuollon henkilöstön saavutettavuus on erilaista kuin suurten koulujen kuntakeskuksessa.

Kohdassa 4.1. tehty ehdotus, että henkilöstömitoitus olisi yhtä suuri perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa esitetyn mukaisesti helpottaisi opiskeluhuollon käytännön järjestämistä pienemmissä yksiköissä työn jakautuessa usein samalla työntekijällä näiden molempien kesken. Vaihtoehtoiset mitoitusmallit toisivat vain lisää hallinnollista työtä vailla tosiasiallista hyötyä asiakkaalle.

Säännöskohtien perustelutekstissä oleva kirjaus opiskeluhuollon luonteesta konsultoivana tukena ja linjauksesta, että oppilashuollossa ei tehdä hallinnollisia päätöksiä helpottaa työn sisällön fokusointia oikein ennaltaehkäisevään tukeen lasten, nuorten ja perheiden hyväksi.

Myös samassa kohdassa oleva kirjaus siitä, että kuraattoripalvelu ei ole mielenterveystyötä auttaa kohdentamaan tätä palvelua laissa tarkoitettuihin tehtäviin. Selkeä kirjaus oppilashuollon roolista lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalvelujen linjautumisesta oppilashuollon ulkopuolelle on tarpeen, jotta työ säilyy ennaltaehkäisevänä oppimista ja koulunkäyntiä, sekä perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevana palveluna. Oppilashuollon rooliksi on perustelutekstissä hyvä rajata yksiselitteisesti tarvittava ohjaus mielenterveyspalvelujen piiriin. Oppilashuollon ulkopuolelle tulisi rajata myös somaattisen syyn takia erikoissairaanhoidon tai

perusterveydenhuollon asiakkuudessa olevan lapsen tai nuoren hoidon tukeminen oppilashuollossa muiden kuin koulunkäyntiin tai oppimiseen liittyvien asioiden osalta.

Lakisääteisten mitoitusten toimeenpano ja lain velvoitteista johtuvat kustannusnousut tulee korvata palvelua järjestävillä kunnilla ja kuntayhtymillä sekä varmistettava oppilashuollon henkilöstön koulutuspaikkojen riittävä määrä. Mitoituksen mukaisten velvoitteiden voimaantulossa pitää olla riittävä siirtymäaika, jotta organisaatiot saavat rekrytoitua mitoituksen mukaisen henkilöstön vaiheittain tiukassa henkilöstön saatavuustilanteessa.

Virtaniemi Jaana

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä